PEYGAMBERİMİZİN ÇEVRESİNDEKİ HANIMLAR

DOMINIQUE ABDULLAH PENOT

ÇEVİRİ: CEMAL AYDIN

SUFİ KİTAP

İÇİNDEKİLER

Dominique Abdullah Penot..... 9
Eser hakkında birkaç söz..... 11
Giriş..... 13

Hz. Ebubekir'in kızı Hz. Esmâ
Hz. Esmâ binti Ebubekir..... 17
İki kuşaklı kadın..... 18
Evliliği..... 20
Haccâc..... 21

Umeys kızı Hz. Esmâ
Hz. Esmâ binti Umeys..... 25
Etiyopya..... 26
Sizin iki hicret sevabınız var..... 28
Cafer ailesi için yemek hazırlayın..... 29
Sonraki evlilikleri..... 30
Şeref unvanları..... 31
Hz. Esmâ ve Hz. Ömer..... 32
Hz. Esmâ hadis rivayet ediyor..... 33

Yezîd el-Ensâriyye kızı Hz. Esmâ
Hz. Esmâ binti Yezid el-Ensâriyye..... 35
Mücadeleleri..... 37
Hadis râviliği..... 38

Zeyd kızı Hz. Âtike
Hz. Âtike binti Zeyd..... 41
Eş..... 43
Hz. Âtike, Hz. Ömer'in Eşi..... 44
Hz. Zübeyr..... 46
Safvân kızı Hz. Büşrâ
Hz. Büşrâ binti Safvân..... 51
Hz. Büşrâ'nın metaneti..... 52
Hz. Büşrâ ve Hadis rivayeti..... 52

Abdülmuttalib kızı Hz. Safiye
Hz. Safiye binti Abdülmuttalib..... 55
Savaşta düşman öldüren ilk Müslüman kadın.....57
Şair..... 58

Zübeyr kızı Hz. Dubâa
Hz. Dubâa binti Zübeyr..... 61
Hz. Dubâa'nın evliliği..... 63
Hz. Dubâa'ın konumu..... 63
Hadis rivayeti.....64

Ebu Leheb kızı Hz. Dürre
Hz. Dürre binti Ebu Leheb.....67
Bir İslâm düşmanının kızı..... 67
"Sen bendensin…"..... 68

Esed kızı Hz. Fâtıma
Hz. Fâtıma binti Esed.....71
Allah Elçisi "annesi" Fâtıma'yı defnediyor..... 73

Hattâb kızı Hz. Fâtıma
Hz. Fâtıma binti el-Hattâb..... 75
Hz. Ömer'in hidayete erişine o sebep oldu..... 76

Kays kızı Hz. Fâtıma
Hz. Fâtıma binti Kays..... 81

Hz. Yemân kızı Hz. Fâtıma
Hz. Fâtıma binti el-Yemân..... 83
Şehidin kızı..... 85
Bilginin aktarılışı.....86

Hz. Mâlik kızı Hz. Fürey'a
Hz. el-Fürey'a binti Mâlik.....87

Harâmoğlu Amr kızı Hz. Hind
Hz. Hind binti Amr bin Harâm.....91
Hz. Hind kocasından önce İslâm'la şerefleniyor.....92
Uhud..... 94

Hakîm kızı Hz. Havle
Hz. Havle binti Hakîm..... 97
Allah Elçisi'nin huzuru için duyduğu kaygı..... 98
Hz. Havle ve müminlerin anneleri.....100
Hz. Havle'nin konuşmasının güzelliği.....100
Hz. Havle'nin faziletleri..... 101
Hz. Havle, mümin kadın..... 102

Sa'lebe kızı Hz. Havle
Hz. Havle binti Sa'lebe..... 105
"Allah'a şikâyet eden kadın"..... 106
Hz. Havle ve Hz. Ömer..... 108

El-Hâris kızı Hz. Lübâbe
Hz. Lübâbe binti el-Hâris..... 111
Hz. Ümmü Fazl, Hz. Abbas'ın hanımı 111
Bu ümmetin âlimi..... 112
Ümmü Fazl'ın şeref unvanları..... 113
Hz. Ümmü Fazl'ın seçkin yeri..... 115
Hadis rivayeti.....115

Hz. Nesîbe el-Ensâriyye..... 117
Cihada devam..... 119
Ümmü Umâre ve ilim..... 120
Kerametleri..... 121

Hz. Selmâ ümmü Râfi
Hz. Peygamber'in hizmetçisi..... 123
Hz. Ümmü Râfi ve Hz. Hamza..... 124
Peygamber evinin ebe hanımı..... 125
Müjdeci.....126
Peygamber Efendimizin aşçısı..... 126
Bir küçük hatıra..... 127

Hz. Sümeyye..... 129

Ebu'l-Âs kızı Hz. Ümâme
Hz. Ümâme binti Ebu'l-Âs..... 133
Hz. Zeyneb'in vefatı..... 134
Peygamber Efendimizin torununa yakın ilgisi..... 135

"Ailemden en sevdiğim kişi"..... *135*
Evliliği..... *136*

Hz. Ümmü Abdullah bin Mesud..... 139
İbn Mesud'un hidayete erişi.....*140*
Ümmü Abd'in oğlu..... *140*
Halife Hazreti Ömer'in kendisine saygısı..... *142*

Hz. Ümmü Eymen
Habeşistanlı Ümmü Eymen..... 143
Peygamber Efendimizin bu annesine teveccühü..... *145*
Peygamber Efendimizin vefatı..... *146*

Ebu Tâlib'in kızı Ümmü Hâni
Hz. Ümmü Hâni binti Ebu Tâlib..... 149
Hz. Ali Efendimizin kız kardeşi..... *149*
Senin aman verdiğini biz koruruz..... *151*
Ümmü Hâni ve hadis..... *152*
Hz. Ümmü Hâni'nin şeref pâyeleri..... *152*

Âmir kızı Hz. Ümmü Rûmân
Hz. Ümmü Rûmân binti Âmir..... 155
Allah Resulü'nün kayınvâlidesi..... *156*
Hicret..... *157*
İftira..... *157*

Milhân kızı Hz. Ümmü Süleym
Hz. Ümmü Süleym binti Milhân..... 159
Hz. Ümmü Süleym'in cesareti..... *162*

Hz. Ümmü Varaka el-Ensâriyye..... 165
Peygamber Efendimiz
kendisiyle yakından ilgilenirdi..... *165*
Şehit..... *166*

DOMINIQUE
ABDULLAH PENOT

Dominique Penot (Dominik Pöno), Doğu'nun maneviyat ummanına kapıldı. Bu konuda eserleri bulunan Batı'nın önde gelen düşünürlerinden René Guénon (Röne Genon)'un kitaplarını okudu. Müslüman olup Abdülvâhid Yahyâ adını alan Guénon'un eserleri kendisini büyüledi. Manevî açlığını gidermek için Hindistan'a gitmek üzere yola çıktı.

Suriye'den geçerken Şam'da Şeyh Ebu en-Nûr'la karşılaştı. Şeyh'ten etkilenen Dominique Penot yedi sene Şam'da kaldı. Böylece İslâm'la buluştu ve Şeyhinin Şâzelî (Şâzilî, Şâzeliye ve Şâziliye de denir) tarikatına girdi.

Şam'da kaldığı süre içinde İslâm fıkhını (hukukunu), akâidi (inanç esasları ilmini), tasavvufu, hadis ve Kur'ân ilimlerinin yanı sıra tecvid (Kur'ân'ı hakkıyla okuyabilme) ilmini ve İslâm'la ilgili öğrenebileceği her şeyi öğrenmek için büyük gayret sarfetti. Yedi yılın sonunda mükemmel

Arapçasıyla İslâm'ı, kendi ülkesinin insanları olan Fransızlara, onların anlayabileceği dilden en iyi öğretebilecek bir seviyeye erişti.

Fransızların kolayca okuyup anlayabilecekleri bir Kur'ân meâli hazırladı. Ayrıca Muhyiddin İbn Arabi'den "Fütûhât-ı Mekkiye", "Aynanın Ötesinde"; Ebû Medyen'den "Şiirler ve Hikmetler"; Nevevî'den "Riyâz'üs-Sâlihîn"; Atâullah İskenderi'den "Gelin Tâcı" ve "Tevekkülün İncelikleri"; Emir Abdülkâdir el-Cezâirî'den "Kitâb'ül-Mevâkıf"; Muhâsibî'den de "Hakk'ı Arayanlara Nasihatler" kitaplarını tercüme etti.

Dominique Abdullah Penot, bir yandan önemli İslâm klâsiklerinden Fransızcaya tercümeler yaparken, bir yandan da Araplara Arapça, Fransızlara Fransızca konferanslar ve vaazlar veriyor. Tasavvufu hakkıyla yaşayabilmeleri için de, ona gönül verenlere yardımcı oluyor. Arapça veya Fransızca bilenler, konuşmalarını internetten kendi sesinden dinleyebilirler.

1954 doğumlu olan bu kıymetli insana hayırlı ve uzun ömürler diliyoruz.

GİRİŞ

İslâm tasavvufuyla birazcık olsun ilgilenen herkesin aklında, manevî yolculukları sırasında ispat ettikleri *mertlikleriyle* zihinlere kazınmış birkaç kadın sûfînin adı mutlaka vardır. Bunlar arasında en sık yâd edilen isim ise, çoğunlukla büyük, hem de gerçekten büyük mürşitler çapında kabul edilen Râbia'tül-Adeviyye'dir (Rabia Hatun'dur).

Ne var ki tasavvufla doğrudan alâkalı edebiyatın dışında, kadınlara verilen yerin hayli kısıtlı olduğu ve kadınlarla ilgili konularda suskunluğun hüküm sürdüğü görülüyor.

Hâlbuki İslâm'ın ilk dönemindeki kadınların toplumdaki yeri ve önemi dikkatlice incelendiğinde, bu meselenin göründüğünden çok daha girift olduğu hemen farkedilir.

Nitekim Hz. Peygamber aleyhisselâm, hanımı Hz. Âişe'yi kastederek, *"Dininizin üçte ikisini bu Pembecik'ten / Hümeyra'dan öğrenin!"* demiyor muydu?

Daha Peygamberliğinin başlangıcında, o çapta birinin vehim, vesvese ve kuruntunun da, şeytanın da asla esiri olamayacağını kendisine hatırlatarak, Peygamber Efendimize destek olan Hz. Hatice vâlidemiz değil midir? Son nefesini verinceye kadar da, maddeten ve manen ona arka çıkan, o yüzden de Hz. Peygamber aleyhisselâm tarafından vefat ettiği yıl *hüzün yılı* olarak adlandırılan ilk eşi Hz. Hatice annemiz olmamış mıdır?

Kadisiye Savaşı'nda oğullarının ve kocasının şehit olma haberlerini sükûnetle karşılayan şair sahâbîlerden Hz. Hansâ'yı hatırlayalım!

Tepeden tırnağa kadar örtünmüş, başına da Hz. Peygamber'in saçlarından dokunmuş bir başlık takmış olarak meydana çıkıp, Müslümanların bozgunuyla sonuçlanması mukadder görünen bir savaşın gidişatını ters yüz eden Hâlid bin Velid'in karısını da hatırlayalım!

Bu örnekleri saya saya bitiremeyiz. Esasen konumuz da bu değil. Bu "anekdot"lardan çıkarmamız gereken bir sonuç var; o da İslâm dünyasının kadınlarla ilgili suskunluğunun, onların İslâm tarihinin en dikkate değer olaylarında aktif olarak rol aldıkları ve ön plânda olmaktan hiçbir zaman geri durmadıkları gerçeğidir.

Aslında kamu hayatından uzak tutulmaları veya bu hayatın dışına itilmeleri, Müslüman hanımların bu sahadan hiç de çekildikleri anlamına gelmez.

Bilindiği gibi Hudeybiye Antlaşması yapıldıktan sonra Kureyşliler, Müslümanların Mekke'ye girip umre yapmalarına izin vermemişlerdi. Bu sırada Hz. Peygamber Efendimiz, çevresindekilere ihramdan çıkmanın bir alâmeti olarak tıraş olmalarını emretti. Umre yapamadıkları için çok büyük bir hayal kırıklığına uğramış Müslümanlar ise ilk anda bu emre itaat etmek istemediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber aleyhisselâmın içinden şu acı düşünce geçti: *"Müslümanlar mahvoldu!"*

Müslümanlar, Hz. Peygamber'e itaat etmemekten dolayı *mümin*, liderlerine itaat etmemekten ötürü de *vatandaş* olarak mahvolmuşlardı.

Tabirimi mazur görünüz, işte o Müslümanları bu zor durumdan kurtaran da yine bir hanım oldu... *"Ey Allah'ın Elçisi, önce sen başla, onlar senin yaptığını yaparlar!"* diyen o hanım Peygamberimiz aleyhisselâmın eşi Hz. Ümmü Seleme annemizden başkası değildi.

Modern bir devlette ancak bir bakanın veya bir danışmanın ortaya atabileceği bu akıllıca tavsiyeye Hz. Peygamber sallâllâhu aleyhi ve sellem hemen uydu. Bunun üzerine Müslümanlar da tavır değişikliği yapıp derhal onu takip ettiler.

Bu dinin şafağında tarihe damgalarını vuran o Müslüman kadınların asıl etkisi ve başarısı böyledir işte.

O mübarek kadınlar, sonraki asırların veli kadınlarının elbette manevî ataları oldular.

Okuyucu onlara bakıp Allah Elçisi'nin hanım çevresini oluşturan o olağanüstü ortamı zihninde şöyle bir canlandırsın!

Efendimizin hanım çevresinin durumu hakkında tam bir fikir edinmek isteniyorsa, en iyi yol, çağdaşlarının bize anlattıkları hâliyle o hanımların nasıl bir hayat yaşadıklarına yakinen bakmak değil midir?

Dominique Abdullah Penot

HZ. EBUBEKİR'İN KIZI HZ. ESMÂ

Hz. Esmâ binti Ebubekir

Oğlum, senin şehit edilmen, bu dünyada başına gelebilecek en iyi şeydir. Allah'a yemin olsun ki, insanın şeref ve namusunu korurken bir kılıç darbesiyle şehit edilmesi, aşağılanmış bir hâlde makam ve mevki sahibi olmasından evlâdır.

Hz. Esmâ el-Kureyşiyye, el-Teymiyye, Ümmü Abdullah (Abdullah'ın annesi), Hz. Ebubekir efendimizin[1] kızıdır. Kendisi "iki kuşaklı kadın" lâkabıyla da tanınır (bu lâkabın ona neden verildiğini az sonra göreceğiz).

Hz. Esmâ, Hz. Zübeyr b. el-Avvâm ile evlenecektir. Kendisi, müminlerin annesi Hz. Âişe vâlidemizin de tabiî ki baba bir kardeşidir.

[1] İslâm'ın ilk halifesi. Yaklaşık 570 yılında doğdu. İslâm'a giren ilk erkektir. Dolayısıyla Peygamber Efendimizin hem en eski dostu, hem de sahâbîsidir. Hz. Peygamber'in Medine'ye hicreti sırasında, 622'de, kendisine yol arkadaşlığı yaptı. Daha sonra gelişip serpilme hâlindeki İslâm devletinin

Hz. Esmâ, Hz. Âişe'den on yaş kadar daha büyüktü. İlk Müslüman olan hanımlardan biri (kaynaklara göre on yedinci veya on sekizinci) oldu. Ailesinin hepsi de, yani babası, dedesi ve oğlu olmak üzere dört kuşağı da Hz. Peygamber aleyhisselâmın sahabesidir.

Kayın vâlidesi ise, Abdülmuttalib'in kızı, Allah Elçisi'nin halası ve Kureyş kabilesinin seçkin şair hanımlarından biri olan Hz. Safiyye'den başkası değildir.

İki kuşaklı kadın

Hicret[2] sırasında, Allah Resulü ile yol arkadaşı Hz. Ebubekir, Sevr mağarasına sığınırlar. Burası daha iyi gizlenmelerini sağlayacak yüksek bir yerde olma özelliğine de sahiptir. Ne var ki yola çıkma telâşından yanlarına erzak almayı unutmuşlardır.

O yüzden bu işi üstlenen, o sırada gencecik bir hanım kız Hz. Esmâ oldu. Evle Hz. Peygamber ve babasının bulunduğu yer, altı veya yedi kilometrelik bir mesafededir.

idarî ve askerî işlerinde Allah Elçisi'nin en yakın danışmanlarından biri oldu. Hz. Peygamber aleyhisselâm tarafından Vedâ Haccı kafilesinin başına tayin edildi. Son olarak Allah Resulü aleyhisselâm hastalığı sırasında namaz kıldıracak imam olarak onu görevlendirdi. Peygamber Efendimizin seçkin eşi Hz. Âişe onun kızıydı ve Allah Resulü'nün vefatının ardından ilk halifesi de o oldu. Halifeliği kısa sürecektir (11 Hicrî/632 Milâdî-13 H/634 M). Hz. Ebubekir ile Hz. Peygamber, zulümden kurtulmak için Mekke'den de birlikte kaçmışlardı ki bu sayfalarda o kaçışın hikâyesi de anlatılacaktır.

2 Hicret'e Arapçada el-Hicre denilir; Kur'ân'da da geçen ve *hecere* "koparmak" veya "dostluğu kesmek" anlamındaki fiilden gelen bir terimdir. Gerek bir grupla, gerekse bir fertle akrabalık veya ortaklık bağlarının kopuşu anlamını taşır. "Göç etme" kastedildiğinde ise 622 yılında Hz. Peygamber'in ve bu arada bazı Müslümanların zulüm ve işkence gördükleri Mekke'den Yesrib'e (Medine'ye) iltica etmek üzere yaptıkları toplu göç manasına gelir. Bununla beraber İslâm takviminin başlangıç noktası, Hz. Peygamber'in Medine'ye geliş gününü değil de, bu olayın meydana geldiği ay yılının ilk gününü (16 Temmuz 622) esas alır. Ay yılına dayalı bu takvim uygulamasını 638 yılında resmileştirense, ikinci halife Hz. Ömer'dir.

Sert ve bıçak gibi keskin bazalt kayalıklardan oluşan bu mesafeyi o geceleri katederdi. Bir gören olur korkusuyla da ortalık aydınlanmadan eve dönerdi.

Hz. Peygamber aleyhisselâm ile Hz. Ebubekir, mağaradan çıkıp artık yola koyulmaya karar verdiklerinde, kendilerine her zamanki gibi erzak getirmiş olan bu genç kız, bu erzakı nasıl paketleyeceğini bilemez. Derken kuşağını çözer, ikiye böler, bir parçasıyla erzakı bohçalarken diğer parçasını da tekrar beline dolar.

Bunu gören Hz. Peygamber aleyhisselâm kendisine *"Bu kuşağın yerine Allah sana cennette iki kuşak verecek!"* vaadinde bulunduğu için, o günden itibaren Hz. Esmâ *"iki kuşaklı kadın"* lâkabıyla anılacaktır.

Sahâbîlerin pek çoğu gibi Hz. Esmâ da Kureyşlilerin baskı ve hakaretlerine maruz kalacak; hatta Ebu Cehil[3] ona kulağındaki küpesini kopartıp düşürecek kadar şiddetli bir tokat atacaktır.

Peygamber Efendimize vermek üzere Hz. Ebubekir'in bütün parasını toplayıp gittiği bir gün, akrabalarından durumu öğrenen Hz. Ebubekir'in babası Ebu Kuhâfe, hemen torunlarının yanına geldi. Gözleri görmeyen bu yaşlı adam onlara, *"Size o herhalde hiçbir şey bırakmadı değil mi? Ne servetini, ne de kendisini!"* diye sordu.

Hz. Esmâ hemen atılıp, *"Senin hiç haberin yok, dedeciğim!"* deyip kaşla göz arası bir torbayı çakıllarla doldurdu ve dedesine güven vermek için uzatırken *"Bak işte bunun hepsini bize bıraktı!"* dedi.

Ebu Kuhâfe torbayı eliyle şöyle bir tarttı ve *"Bu kadar altını size bırakmakla çok iyi etmiş! Bu size haydi haydi yeter!"* diyerek sevindi.

[3] Ebu Cehil, Hz. Peygamber'in en amansız düşmanlarından biriydi. Aslında adı Amr Ebu'l-Hakem "Bilgeliğin Babası" idi, ama Müslümanlar ona "Cahilliğin Babası" (Ebu Cehil) adını taktılar ve o gün bugündür bu "lâkap"la anılır oldu.

Hz. Esmâ, *"Aslına bakarsanız, babam bize gerçekten de hiçbir şey bırakmamıştı, fakat bunu sırf onu yatıştırmak için söyledim"* der.

Evliliği

Hz. Esmâ, Mekke'de Zübeyr'le evlendi. Hicret ettiğinde oğlu Abdullah'a hâmileydi. Bebeğini Medine'de dünyaya getirdi. Bu bebek o çok önemli olaydan, yani Hicret'ten sonra doğan ilk Müslüman çocuk oldu.

Örnek eş Hz. Esmâ, sadece ev işlerini yapmakla kalmıyor, beyinin atıyla da meşgul oluyor, tımar ediyor, yemliyor ve suluyordu. Öyleyken, yine de kocasını tam anlamıyla memnun edemiyordu. Zübeyr karısına karşı gerçekten de çok haşin davranıyordu. Bir gün babasına sızlandı, o ise kendisine sabretmesini tavsiye etti.

Hz. Esmâ cömertliğiyle meşhurdu. Bu konuda babasına çekmişti. Kendisinin anlattığına göre, bu fazileti ona bizzat Hz. Peygamber aleyhisselâm öğütlemişti:

"Bir defasında, erzakı elimle tartıp tartıp yana koyuyordum ki Allah Resulü yanıma geldi ve 'Esmâ, malını sayıp zaptetme, Allah da sana nimetlerini sayıp esirger' dedi. O gün bu gündür, ne elime geleni saydım, ne de çıkanı, her ne zaman evimden bir şeyim eksilse, Rabbim onun yerini hemen dolduruyor."

Bu konuda oğlu Hz. Abdullah'ın bize anlattıklarını dinleyelim:

"Ben annemden ve teyzem Âişe'den daha cömert hiçbir kadın görmedim! Teyzem yavaş yavaş mal biriktirir ve ardından da onları ihtiyaç sahiplerine dağıtırdı. Annemse evinde, ertesi gün için verecek bir şey bulundurmazdı."

Takvası/derin dindarlığı ve fıkıh[4] alanındaki bilgisiyle de ünlüydü. Eşi anlatır. Bir gün eve geldiğinde, onu Tûr suresini okurken bulur. *"Allah bize lütfetti de bizi iliklere işleyen ateşten (semûm) korudu"* [5] âyetine geldiğinde evden çıkar. Geri döndüğünde bakar ki hâlâ aynı âyeti tekrarlamakta...

Hz. Esmâ, dua okuyarak tedavi etme yönüyle de oldukça güçlüydü. Ettiği duaların etkisiyle hastaların iyileştiğini defalarca görmüştü. Rivayet edilir ki Hz. Esmâ'nın yüzünde bir tümör çıktığında Hz. Peygamber elini onun başörtüsüne koyup şu duayı okudu: *"Bismillâh. Allah'ım, senin katındaki iyiliksever ve mübarek Peygamberinin hürmetine güzel olmayan şu uru gider. Bismillâh!"* Ardından da Hz. Esmâ'ya bu duayı üç gün boyunca tekrarlamasını söyledi ve bu kısa zaman içinde tümör kayboldu.[6]

Bazen hastayı suya daldırarak yüksek ateşi düşürüyordu, bunu da Hz. Peygamber'in şu sözüne dayanarak yapıyordu:

"Ateş, cehennemin esintisidir; onu su ile soğutun!"

Haccâc

Hz. Esmâ ve Hz. Zübeyr'in oğlu Hz. Abdullah ile Emevi halifesi Abdülmelik bin Mervân arasındaki halifelik çatışması, burada ayrıntılarıyla anlatılmaya gerek duyulmayacak kadar çok bilinen bir şeydir[7]. Zaten o mücadele, burada bizi doğrudan ilgilendiren bir konu da değil.

4 Fıkıh, Kur'ân ve Sünnet ışığında müminin hayatının statüsünü, kanun ve kurallarını belirleyen hukuk sistemi, yani İslâm hukuku demektir.

5 Tûr, 52/27. Summ (öldürücü zehir) kelimesiyle anlam yakınlığı bulunan Semûm, Kur'ân'da cehenneme verilen isimlerden biridir.

6 Beyhakî, *Peygamberliğin Delilleri (Delâilü'n-Nübüvve).*

7 Yezid'e bîat etmeyi reddeden Hz. Abdullah bin Zübeyr, Hz. Hüseyin'in şehit edilmesinin ardından kendisini halife ilân etti. Çok kısa bir sürede

EBU'L-ÂS KIZI HZ. ÜMÂME

Hz. Ümâme binti Ebu'l-Âs

"Resulullâh'ı öğle namazı için bekliyorduk. Boynunda asılı Ebu'l-Âs'ın kızı Ümâme ile geldi. Torunuyla birlikte mihraba geçti, biz de arkasında saf tuttuk. Ümâme yerinden kımıldamamıştı. Allah Resulü tekbir aldı, biz de tekbir alıp namaza durduk. Rükû ve secde edeceği zaman çocuğu aldı, yere koydu. Secdeden kalktığında tekrar çocuğu omuzlarına aldı ve her rekâtta aynı şeyleri tekrarladı."

Hz. Ümâme binti Ebi'l-Âs bin el-Rebî el-Kureyşiyye el-Abşemi, Peygamber Efendimizin kızı Hz. Zeyneb'in kızıdır ve dolayısıyla da Allah Elçisi aleyhisselâmın torunudur.

Babası el-Rebî oğlu Hz. Ebu'l-Âs da Allah Resulü'nün hanımı Hz. Hatice Kübra anamızın yeğenidir[1]. Hz. Zeyneb'in anneannesi, elbette Hz. Hatice Kübra validemizdir.

Hz. Zeyneb'in babası Hz. Ebu'l-Âs hakkında Hz. Peygamber aleyhisselâm şöyle derdi:

[1] Gerçekten de o Hz. Hatice anamızın kız kardeşinin, yani Huveylid kızı Hz. Hâle'nin oğluydu.

"Benimle daima içtenlikle konuşmuş ve sözünü her zaman tutmuştur."

Ebu'l-Âs, Bedir savaşında Müslümanlar tarafından esir edilmişti, fakat Peygamber Efendimize ve Hz. Zeyneb'e duyulan saygı sebebiyle kendisi fidye alınmadan salıverildi.

Mekke'nin fethinden az önce Müslüman oldu, bunun üzerine Peygamber Efendimiz de ona Hz. Zeyneb'i, bazı kaynaklara göre yeni bir nikâhla, bazı kaynaklara göre de yeni bir nikâha gerek görmeksizin geri verdi.

Kısa zamanda İslâm'ın seçkin savaşçılarından biri hâline gelen Hz. Ebu'l-Âs, hidayete erişinin ardından pek fazla zaman geçmeden bu dünyadan göçtü. Tarihçiler onun Hicret'in 12. yılında vefat ettiğini belirtirler.

Hz. Ümâme, işte Hz. Zeynep ile Hz. Ebu'l-Âs'ın bu evliliğinden doğdu.

Peygamber Efendimiz aleyhisselâm, çocuk Ümâme'ye çok büyük bir sevgi ve merhamet gösterirdi. Hz. Peygamber aleyhisselâm ve bütün ailesi onun üzerine titrerdi, özellikle de annesini kaybettikten sonra onu bağırlarına bastılar.

Hz. Zeyneb'in vefatı

Hz. Zeynep, küçücük kızı Hz. Ümâme henüz ergenlik yaşına girmeden Hicret'in 8. yılında vefat etti. Bu vefat Allah Resulü sallallâhü aleyhi ve sellemi çok üzdü ve kızının cenazesini yıkamakla görevli kadınlardan ona özel bir ihtimam göstermelerini rica etti.

Hz. Ümmü Atiyye'nin anlattığına göre, Allah Resulü aleyhisselâm cenazeyi yıkayacak kadınların yanına geldi ve onlara şöyle dedi:

"Onu su ve nilüfer suyuyla üç, beş veya yedi kere, gerek görürseniz daha fazla yıkayın, son yıkamada mutlaka kâfur da kullanın. İşinizi bitirince bana işaret verin (harfiyyen tercümesi: izin verin) oraya geleyim."

Kadınlar işlerini bitirince kendisini davet ettiler, o da onlara kuşağını verdi ve bunu onun beline dolamalarını istedi.

Daha sonra Resulullah sallallâhü aleyhi ve sellem Hz. Zeyneb'in cenaze namazını kıldırdı ve ebedî istirahatgâhına, yani Bakî mezarlığındaki kabrine kadar kızının yanı başında yürüdü. Definden sonra kendisiyle vedâlaştı.

Daha sonra dönüp geldi ve torunu Hz. Ümâme'yi teselli etmeye çalıştı. Hz. Ümâme bundan böyle yeğenleri Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin Efendilerimizin gördükleri alâkaya benzer bir yakınlık ve ilgi görecekti.

Peygamber Efendimizin torununa yakın ilgisi

Hz. Ebu Katâde'nin bize aktardığı şu vaka, Peygamber aleyhisselâmın genellikle çocuklar, özellikle de kendi çocuk ve torunlarına karşı nasıl bir merhamet beslediğini bütünüyle ortaya koyar:

"Resulullâh'ı öğle namazı için bekliyorduk. Boynunda asılı Ebu'l-Âs'ın kızı Ümâme ile geldi. Torunuyla birlikte önümüze, mihraba geçti, biz de arkasında saf tuttuk. Ümâme yerinden kımıldamamıştı. Allah Resulü tekbir aldı, biz de tekbir alıp namaza durduk. Rükû ve secde edeceği zaman çocuğu aldı, yere koydu. Secdeden kalktığında tekrar çocuğu omuzlarına aldı ve her rekâtta aynı şeyleri tekrarladı."

Bir kişinin dindarlık derecesinin kendisinin gösterdiği aşırı disiplin ve katılık derecesine bağlı olduğunu zannedenler için ne güzel bir ders!

"Ailemden en sevdiğim kişi"

Hz. Peygamber aleyhisselâm torunu küçük Ümâme'ye sevgisini göstermek için hiçbir fırsatı kaçırmazdı. Nitekim

bir keresinde, Hz. Âişe validemizin anlattığına göre Allah Resulü, Kral Necâşî'nin kendisine hediye olarak gönderdiği Habeşistan'da işlenmiş muhteşem bir altın yüzüğü torunu Ümâme'ye vermişti.

Yine Hz. Âişe anamız, Peygamber Efendimize altın kakmalarla süslü bir inci kolye armağan edilmesiyle ilgili şu hâdiseyi anlatır:

"Allah Resulü'nün bütün eşleri tek bir odada toplanmışlardı.

Hz. Zeyneb'in kızı Ümâme henüz çocuktu ve odanın bir köşesinde kumla (harfiyyen: toprakla) oynuyordu.

Derken Resulüllah (bize kolyeyi gösterdi ve) bize sordu:

–Buna ne dersiniz?

–Böyle muhteşemini, böyle göz alıcısını görmedik!

–Ver onu bana, dedi Allah Resulü (Hz. Âişe'ye). Vallahi, ben onu ailemin içinde en sevdiğim kişinin boynuna takacağım.

Hava bir anda öyle dayanılmaz bir hâl aldı ki ben onu benim boynumdan başkasına takacağından korkmaya başladım. Diğer hanımları gözlüyordum, onlar da aynen benim ruh hâlim içinde, sessizce bekleşiyorlardı. Allah Resulü ilerledi ve kolyeyi Ebu'l-Âs'ın kızı Ümâme'nin boynuna taktı ve evden çıktı gitti."

Evliliği

Babası ölürken onu teyzesinin oğlu Hz. Zübeyr bin Avvâm'a emanet etti, o da Hz. Ümâme'yi daha sonra Hz. Ali Efendimizle evlendirdi. Zaten eşi Hz. Fâtıma vâlidemiz de ölmeden önce kendisine yeğeniyle evlenmesini tavsiye etmişti.

Hz. Ümâme böylece Hz. Ömer'in halifeliği sırasında Hz. Ali Efendimizle evlendi ve şehit edilinceye kadar onun himayesinde kaldı.

Hz. Ali Efendimiz can vermesinin yaklaştığı sırada bu hanımına eğer yeniden evlenmek isterse, kendisine koca olarak Hz. Muğîre bin Nevfel'i seçmesini öğütledi. Yeniden evlenebilmek için gerekli süre olan bekleme (iddet) müddeti geçtikten sonra Ebu Süfyan'ın oğlu Muâviye ona talip oldu. Fakat o ölen kocasına verdiği söze sadık kalarak, Hz. Muğîre bin Nevfel'e haber gönderip eğer isterse kendisiyle evlenebileceğini söyletti. Bu haberi de ona Hz. Hasan Efendimiz iletti ve sonunda Hz. Hasan onları evlendirdi.

Hz. Ümâme, Muâviye'nin halifeliği döneminde kocası Hz. Muğîre âniden vefat edinceye kadar onunla kaldı. Kendisinin iki eşinden de çocuğu olmadı.

Hz. Peygamber Efendimizin üç kızının (Hz. Zeynep, Hz. Ümmü Gülsüm ve Hz. Rukiye) hiçbiri geride zürriyet bırakmadı. Allah Resulü'nün soyu sadece Hz. Fâtıma vâlidemizden devam etti.

Hz. Peygamber aleyhisselâmın maddeten ve manen ailesi olan herkesten Allah razı olsun!